

Gyurkovics Éva

Optimális irányítások

2011

Ismertető

Tartalomjegyzék

Pályázati támogatás

Gondozó

Szakmai vezető

Lektor

Technikai szerkesztő

Copyright

A jegyzet az alkalmazott matematikus, továbbá a mechatronikai mérnök hallgatók MSC képzéséhez készült oktatási segédletként. Az alapfogalmakat ismertető és néhány alkalmazási példa modelljét bemutató bevezető fejezet után a második fejezet a lineáris rendszerek néhány alapvető tulajdonságát tárgyalja. A harmadik fejezet az optimális vezérlések létezésével és az optimum szükséges feltételével foglalkozik. A negyedik fejezet tárgya a dinamikus programozás, megadva az optimumnak mind a szükséges, mind az elégséges feltételeit. A jegyzet az optimalitás és stabilitás kapcsolatának tárgyalásával zárul, kitérve a csúszó időhorizont módszer, valamint a mintavételezett rendszerek néhány eredményére. Minden fejezet végén az alkalmazási készséget és a téma megértését elősegítő feladatok találhatók.

Kulcsszavak: Irányítási rendszerek, lineáris rendszerek, irányíthatóság, megfigyelhetőség, stabilizálhatóság, kanonikus alakok, állapotmegfigyelő, realizáció, optimális vezérlés, Pontrjagin-féle maximumelv, dinamikus programozás, Hamilton–Jacobi–Bellman-egyenlet, Lineáris kvadratikus feladat, stabilitás, csúszó időhorizont módszer, mintavételezett rendszerek.

Támogatás:

Készült a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0027 számú, a „Természettudományos (matematika és fizika) képzés a műszaki és informatikai felsőoktatásban” című projekt keretében.

Készült:

a BME TTK Matematika Intézet gondozásában

Szakmai felelős vezető:

Ferenczi Miklós

Lektorálta:

Takács Tibor

Az elektronikus kiadást előkészítette:

Busai Ágota

Címlap grafikai terve:

Csépány Gergely László, Tóth Norbert

ISBN: 978-963-279-455-6

Copyright: © 2011–2016, Gyurkovics Éva, BME

„A © terminusai: A szerző nevének feltüntetése mellett nem kereskedelmi céllal szabadon másolható, terjeszthető, megjelentethető és előadható, de nem módosítható.”

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	7
1.1. Alapfogalmak	7
1.2. Példák	12
1.2.1. Fordított inga	12
1.2.2. Merev test szögsebessége	14
1.2.3. Elektromos RLC áramkör	15
1.2.4. A nemzetgazdaság egy egyszerű modellje	16
1.2.5. Egyszerűsített készletgazdálkodási modell	17
1.2.6. Zárt gazdaság egy modellje	18
1.3. Statikus optimalizálás	20
1.4. Feladatok az 1. fejezethez	27
2. Lineáris rendszerek	29
2.1. Linearizálás	29
2.2. Differenciál- és differenciaegyenlet rendszerek	33
2.3. Lineáris rendszerek irányíthatósága	35
2.4. Ekvivalenciák és kanonikus alakok	42
2.4.1. Lineárisan ekvivalens rendszerek	42
2.4.2. Feedback ekvivalens rendszerek	45
2.5. Stabilizálhatóság, póluselhelyezés	52
2.6. Lineáris rendszerek megfigyelhetősége	57
2.7. Állapotmegfigyelők, szeparációs elv	61
2.8. Lineáris rendszerek struktúrája	67
2.9. Realizáció, minimális realizáció	71
2.10. Feladatok a 2. fejezethez	80
3. Optimális vezérlések	87
3.1. Optimális vezérlések létezése	88
3.1.1. A célfüggvény korlátossága alulról	88
3.1.2. Egzisztencia tétel speciális vezérlési osztályokra	90
3.1.3. Egzisztencia tétel konvexitási feltétel mellett	90

3.2.	A Pontrjagin-féle maximumelv	96
3.3.	A transzverzálítási feltétel	107
3.4.	Feladatok a 3. fejezethez	113
4.	Dinamikus programozás	119
4.1.	Az optimális irányítási feladat	119
4.2.	Véges rendszerek	121
4.3.	Általános rendszerek	124
4.4.	Dinamikus programozási- és HJB egyenlet	127
4.5.	Az optimalitás szükséges feltétele	129
4.6.	Az optimalitás elegendő feltétele	130
4.7.	Diszkrét idejű feladatok	134
4.8.	Lineáris kvadratikus feladatok	135
4.9.	Pályakövetés	140
4.10.	Feladatok a 4. fejezethez	144
5.	Optimalitás és stabilitás kapcsolata	147
5.1.	Stabilitás és Ljapunov direkt módszere	147
5.2.	Stabilitás és optimalitás	153
5.3.	LQ feladatok - végtelen intervallum	155
5.4.	A csúszó időhorizont módszer	166
5.5.	Mintavételezett rendszerek	173
5.5.1.	KDE kezdetiérték feladatainak numerikus megoldása	175
5.5.2.	Egzakt és közelítő diszkrét idejű modell meghatározása	175
5.5.3.	Többszörös mintavételezett rendszerek késleltetéssel	178
5.6.	Feladatok a 5. fejezethez	180
6.	Függelék	183